

Et libris
Vr. J. G. J. D. J. G. J. D. J. G. J. D.

Handwritten text in a cursive script, likely in Italian, possibly indicating a date or a signature. The text is written on a piece of paper that is partially folded and crumpled.

DE CENSIBUS TRACTATUS PRACTICUS

M.R.C.& aliorum Supremorum Tribunalium Regni
Siciliæ Decisionibus novissimis illustratus.

AUCTORE CLARISSIMO JURISCONSULTO

J O A N N E
R I Z Z A R I

PATRITIO CATANENSE, REGIO CONSILIARIO, OLIM IN PUBLICO
Patriæ Gymnasio Juris Civilis Vespertinis Horis Cathedratico,
Postmodum M. R. C. quartum Judice, & demum
Trib. Regii Patrimonii Fisci Patrono.

Opus Posthumum

OMNIBUS JUS DICENTIBUS APPRIME' NECESSARIUM

I N Q U O

*Fendales, Dotalis, Hypothecariæ, Fideicommissariæ, ac de Creditorum Concurſu
Quæſtiones Forenſes uberrimè exagitantur.*

AD COMMODIOREM USUM

Tribus Tomis Distributum.

Cum duplici Paragraphorum, & Materiarum locupletissimo. Indice.

TOMUS TERTIUS.

P A N O R M I MDCCXLVIII.

Ex Typographia Francisci Valenza Regii Sanctiss.
Cruciatae Impressoris.

I N D E X

PARAGRAPHORUM.

Qui hoc Tertio Tomo
continentur.

M Elioramenta.	p. 5.	Sententia.	p. 209.
Nomen De-		Solutio.	p. 216.
biti.	p. 23.	Subintrantia.	p. 234.
Novatio.	p. 35.	Subrogatio.	p. 269.
Nullitas.	p. 58.	Substitutio.	p. 293.
Pactum.	p. 85.	Tertius Opposi-	
Possessio.	p. 101.	tor.	p. 297.
Præscriptio.	p. 130.	Transactio.	p. 306.
Pretium.	p. 145.	Transumptum.	p. 315.
Ratificatio.	p. 152.	Tutor.	p. 319.
Reluctio.	p. 167.	Venditio.	p. 327.
Salvianum Inter-		Uxor.	p. 337.
dictum.	p. 193.		

TRACTATUS DE CENSIBUS VOLUMEN TERTIUM. SUMMARIUM

§. *Melioramenta.*

*C*ensus licet ex facie
contractus sint inaffi-
cientes, tamen ratio-
ne alimentorum sunt
afficientes, ex §. Mar-
cellus, & Meliora-
menta sunt diversis

speciebus, n. 1. ubi enumerantur
etiam exsiccationes aquarum, ex R. R.
ibidem in fine.

An si tempore creationis census non
erant factæ Meliorationes, sed po-
stea per Gravatum, vel ejus Hæ-
redem? Et negat R. R. Fortius
stante prohibitione alienandi, con-
trarium verius in Regno, n. 2. & li-
cet sit nullus tempore constitutionis
non potest census convalescere,
secus tamen quoad afficientiam cen-
sus, n. 3.

Quid si Meliorationes essent illiquidæ?
Et negat R. R. quoniam nec ipse
Gravatus potest detrabere, ergo nec
ejus Cessionarius, n. 4.

Contrarium verius, nam aliud est illi-
quidum ratione substantiæ, & aliud
ratione quantitatis, & quoad affi-
cientiam sufficit esse liquidum in
substantia, n. 5. & transfertur onus
Rizzari Tom. 3.

liquidandi in Fideicommissarium,
ibidem: in causa tamen oppositoria,
ibidem.

Limita tamen tribus modis, vel dubia
sint quoad substantiam, vel dubium
si sint facta ab eo, qui constituit cen-
sum, vel fuissent aggregata Fidei-
commissio antiqua, n. 6.

Quid si alius mutuaverit, ad melioran-
dam, & postea census sit constitutus,
tunc Substitutus non potest du-
pliciter onere gravari, & solvere mu-
tuanti, & Censuario, sed in prima
instantia semper cogitur solvere
censum; sed in causa oppositoria si
supervenit mutans, & tunc Cen-
suarius non potest replicare adper-
sus Substitutum, quia est exceptio
Juris Tertii.

Possessor habet privilegium, ut possit
dicere de Jure Tertii, & est excep-
tio, quæ paratur fundo, n. 8.

Liquidatio Melioramentorum, an de-
beat fieri secundum tempus restitu-
tionis Fideicommissi, vel quantum
impensum, vel quod melioratum,
l. in fundo, & l. Domus examina-
tur, n. 9. & 10.

Et quod minimum tenetur solvere Sub-
stitu-

fundo, vel Fideicommissio imponitur ratione Melioramentorum voluptuaria-
riorum, census erit nullus secundum
R. R. n. 39. in Regno est validus
licet inafficiens, & obtinebit Cen-
suarius in prima instantia, licet re-
tractabitur executio in causa opposi-
toria, n. 40. Quid si partim utilia,
& partim voluptuaria, n. 41. At si
dubium sit, an voluptuariae, vel uti-
les fuerint Meliorationes. Posses-
sorium tunc datur Censuario, qui si
pluries exegerit censum super fun-
do, vel Fideicommissio, manutenen-
dus est, & solvi debet à Deputa-
to, n. 42.

Immensas Meliorationes factas per
Gravatam, non tenetur solvere
Substitutus, vel Fideicommissarius,
quia in eversionem Fideicommissi,
& odium Substituti censetur im-
pensum, n. 43. & 44. ubi amplius
etiam si beneficia essent utiliter ge-
sta, fortius si Substitutus est pauper,
n. 45. Fortius si Substitutus prote-
stus fuerit, n. 46. nam quoties
Fideicommissum est habitum pro de-
relictio, quia non possunt solvi ex-
pense excessivae, ideo non tenetur
Fideicommissarius, n. 47.

Quoad Dominum census, vel mutuan-
tem, pro dictis Meliorationibus non
obstant conclusiones praedictae, quo-
niam si restituitur dictum Fidei-
commissum, siue non, semper Pos-
sessor tenetur solvere censum. n. 48.

Rursus temperanda est dicta conclusio,
si Substitutus sibi restitui Fi-
deicommissum, & hoc ex gravatus op-
ponat immensas expensas, hoc in ca-
su debet Substitutus si non omnes
impensas, alias tamen solvere Ju-
dicis arbitrio, vel censum modera-
tum imponere, vel aliquid praedium
ex Fideicommissio assignare, quae
Rizzari Tom. 3.

omnia remittuntur arbitrio Judicis,
n. 49.

Et a simili in Regno habemus §. 30.
Ducis Sermonetae per quem sanc-
tum per sacrum nostrum Concilium,
ut si directus velit advocare emphy-
theusim, & Possessor opponat benefa-
cia, possit directus advocare rem, &
imponere censum super emphytheusi
pro Benefactorum quantitate, n. 50.
Melioramenta an compensentur cum
fructibus eorumdem Melioramento-
rum, vel fundi à die litis contexta-
tae, n. 51. & si ita decissum an sen-
tentia lata contra Meliorantem no-
ceat Creditori Censuario non citato?
Examinatur l. saepe ff. de re judi-
cata, & l. Si superatus ff. de pi-
gnor. n. 52. 53. & 54. Compensa-
tio non est nisi ficta solutio, quae non
praedicit Creditori anteriori nisi
intercedat vera, & naturalis solu-
tio, ibidem. Amplius etiam si esset
vera delegatio, n. 56. non obstant
Scacc. & Gait. in terminis, quod
compensantur, quia reprobantur,
n. 57.

Fideicommissarius, qui solvit Melio-
ramenta Possessori, debebat videre
prius si aderat census super dictis
Melioramentis, quod facile inveni-
re poterat in actis Juratorum, ideo
tenetur solvere omnia interusura,
n. 58. & 59.

Limita nisi Possessor prius emerit, vel
mutuaverit fundum melioratum,
& postea fuerit census creatus, tunc
non potest molestari Fideicommissa-
rius, qui solvit Melioramenta Posses-
soris, et saltem in causa oppositoria
obtinebit contra Censuarium, n. 60.

Fortius, quia si postea censum imposuit
non erat in dominio, ibidem: Si
in transactione, ac ejus narrativa
fit mentio de bonis obligandis, &
po-